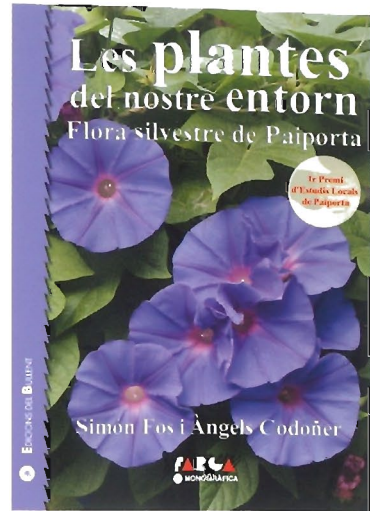

Les plantes del nostre entorn. Flora silvestre de Paiporta. Simón Fos & Àngels Codoñer. 2019.

Si un grup de plantes continua estant poc representat a les guies de camp o altres textos orientats al coneixement de la biodiversitat valenciana, és sense dubte el de les plantes nitròfiles, és a dir, aquelles que creixen preferentment sobre terrenys adobats, rics en nitrogen, sovint alterats per l'acció més o menys contínua de l'ésser humà, el ramat o la fauna salvatge. I probablement aquesta manca de representació es deu, en bona part, a la proximitat a les nostres activitats; per dir-ho així, són tan correntes i abundants que ningú no les considera mereixedores de suficient atenció. Però, paral·lelament oblidem que aquestes espècies són les que componen tota o quasi tota la diversitat vegetal de les àrees urbanes i industrials, just on viu la majoria de la població valenciana. Així doncs, es dóna la paradoxa que els habitants de les ciutats podem trobar informació d'espècies que potser no arribarem a veure mai, acantonades als hàbitats naturals més inalterats, mentre ens manca la pròpia dels llocs on es desenvolupa la major part de la nostra vida. El llibre que ara es ressenya és just una valuosa aportació per a reduir aquesta mancança i acostar-nos al coneixement d'allò que realment tenim més prop. I ho fa tenint com a territori el municipi de Paiporta, al cor de l'Horta Sud, un dels que forma la conurbació de València capital, on l'ocupació del territori ha comportat la desaparició quasi completa dels primitius hàbitats naturals, transformats al llarg dels segles en teixit urbà, camps de cultiu, polígons industrials i vies de comunicació, llevat només del tram que travessa la rambla de Xiva, també anomenat barranc de Torrent.

Els autors, Simón Fos i Àngels Codoñer, són respectivament doctor i llicenciada en biologia, i des de fa ja més de tres dècades desenvolupen treballs adreçats al coneixement del medi, l'un dedicat a la gestió i conservació de la flora silvestre valenciana des del departament mediambiental de la Generalitat, i l'altra des del seu lloc de treball com a professora de secundària dedicada a l'ensenyament de les ciències naturals. A banda d'això, Simón Fos és igualment conegut com un dels principals especialistes espanyols dels líquens. Lluny de conformar-se només amb aquestes aportacions a la millora de la nostra consciència ambiental, Simón i Àngels han obtingut diversos premis pels seus estudis botànics i geogràfics, que sovint han comportat la publicació dels seus treballs de recerca. Així

Les plantes del nostre entorn. Flora silvestre de Paiporta. 1r Premi d'Estudis Locals de Paiporta. Simón Fos & Àngels Codoñer. Any 2019. 208 pp. Col·lecció Farga Monogràfica, nº 47. Edicions del Bullent S.L. Picanya. Llengua: català. Preu: 24 €. ISBN 978-84-9904-223-7.

va ocórrer l'any 2011 amb la publicació del llibre "Flora de la Vall dels Alcalans. Guia de les plantes que creixen a Montroy, Real i Montserrat", treball guanyador del 1r. Premi d'Investigació concedit per la Mancomunitat Vall dels Alcalans. El llibre ara ressenyat té justament una història similar, donat que correspon a l'obtenció del 1r. Premi d'Estudis Locals de Paiporta, concedit en 2018 per l'ajuntament de la localitat.

"Les plantes del nostre entorn" comença amb una acurada introducció sobre el terme municipal de Paiporta, incidint especialment sobre els factors que més condicionen la instal·lació i desenvolupament de la flora vascular, com ara el clima, sòls i aprofitament del territori. Aquesta secció dóna pas a la part central del llibre, amb 114 pàgines dedicades a la descripció de les principals espècies de la flora paiportina, mitjançant 1-3 fitxes per pàgina, corresponent cadascuna a una o més espècies, on es combinen almenys una fotografia identificativa i una descripció sintètica; a cada fitxa, els noms científics i populars i els principals trets identificatius, sovint van acompanyats de ressenyes sobre els usos populars de les plantes. Les fitxes mereixedores d'una plana sencera, han estat dedicades a algunes de les plantes més comuns al paisatge local i a les d'ús i aprofitament tradicional més notable, però també a les espècies exòtiques invasores més destacades, on es fa palès l'interès dels autors per conscienciar a la població de la necessitat de controlar-les. Cal assenyalar que el

contingut de les 244 fitxes que formen aquesta secció del llibre podria ser perfectament extrapolat als voltants de les ciutats i pobles de bona part del territori valencià, especialment des del nord-est de la província d'Alacant fins a les comarques castellenques més properes al litoral, donada la seua coincidència de condicionants ambientals.

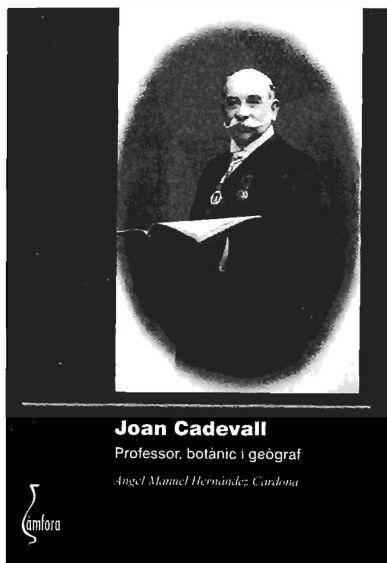
A l'apartat central ja esmentat del llibre, segueix una llista més completa, el catàleg de la flora vascular del municipi, que arriba fins al 386 tàxons al grau de subespècie. Si atenem a la superfície del terme, relativament menuda –uns 3,9 km²–, i l'absència quasi completa dels primitius hàbitats naturals, pot parlar-se sense dubte d'una diversitat vegetal elevada. A la vegada, aquest nombre tan elevat de plantes certifica que al darrere hi ha hagut un estudi ben acurat i mantingut en el temps. Tanquen el llibre un agraït glossari de la terminologia utilitzada, el recull bibliogràfic, i els índexs de noms científics i populars, tant en castellà com en valencià.

A banda de felicitar als autors, i a l'ajuntament de Paiporta per la seua iniciativa de convocar i concedir els premis que han permès la publicació del llibre, cal ressenyar l'acurada factura de l'edició de la mà d'Edicions del Bullent, tota una garantia de bon quefer al món editorial valencià.

Emilio Laguna. CIEF-Servei de Vida Silvestre, Generalitat Valenciana.

Joan Cadevall. Professor, botànic i geògraf. Àngel Manuel Hernández Cardona. 2018.

Rebem molt gratament aquesta biografia imprescindible sobre la vida i obra de Joan Cadevall i Diars (Castellgalí 1846, Terrassa 1921), del professor Àngel M. Hernández Cardona. Joan Cadevall és una figura reconeguda en la història de la botànica catalana, sobretot per haver escrit la Flora de Catalunya (en part pòstuma) inspirada en la francesa Flore de Hyppolyte Coste. Començà a redactar-la l'any 1905 i es va concloure després de la seua mort, fent-se càrrec Font Quer de completar una bona part del que li mancava. El fet que J. Cadevall fóra coetani de grans botànics com ara Pius Font Quer, Carlos Pau, o el germà Sennen fou tota una sort, però també una nosa davant la posteritat, ja que van projectar una aclaparadora ombra sobre la seua figura que ha quedat relegada a la categoria de botànic "menor", rang no escrit nul·loc però reconeixible, al que pertanyen altres botànics coetanis seus que van treballar al Principat com ara M. Llenas,

Joan Cadevall. Professor, botànic i geògraf. Àngel Manuel Hernández Cardona. 2018. 366 pp. Fundació Torre del Palau. Terrassa. Llengua: català. Preu: 27 euros.

J. Codina, C. Pujol, F. Freixas, etc. Si bé a Cadevall no cal rescatar-lo d'un hipotètic o inexistent oblit per part dels botànics, pot ser sí que calia reivindicar-lo des d'una perspectiva més ampla, la que ens anuncia el títol del llibre: el fet de ser un terrassenc polifacètic i compromès, fill del seu temps, un pedagog i activista cultural i científic en diversos camps, força involucrat en aquella societat catalana vallesana que caminava a cavall entre dos segles, on hi deixà un rastre d'influències positives que aquesta obra tracta de seguir i de reivindicar.

Dividida en 15 capítols, l'obra fa un recorregut biogràfic dels primers passos vitals del personatge, per a passar després a desenvolupar una anàlisi de les activitats socials com a membre de nombroses entitats i associacions (més de quinze!), a avaluar i ressenyar els seus mèrits professionals i pedagògics, a més de les aportacions que va fer en els diversos camps científics als quals va dedicar temps (botànica, geografia, paleontologia). Àngel Hernández presenta en tot moment un relat biogràfic sòlid, sempre detallat i ben documentat. L'etapa de formació personal de Cadevall (des de l'educació primària a l'obtenció del doctorat) em resulta particularment suggestiva, ja que, potser sense pretendre-ho, ens ofereix una visió esclaridora de l'educació espanyola del darrer quart del segle XIX.